

Programy edukacyjne dotyczące przeciwdziałania dezinformacji na Litwie, Łotwie, Estonii i Polsce

Marcin Chełmniak

Wprowadzenie

Polska, Litwa, Łotwa i Estonia jako państwa członkowskie UE i NATO biorą udział w programach i przedsięwzięciach tych organizacji dotyczących przeciwdziałania i walki z dezinformacją.

W dniu 30.09.2020 r. UE przyjęła strategię Plan Działania w Dziedzinie Edukacji Cyfrowej na lata 2021–2027. Przedstawiono w nim wizję edukacji cyfrowej w państwach członkowskich. Plan ma wspierać dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia krajów UE do wymogów ery cyfrowej. Zakłada on ścisłą kooperację na szczeblu unijnym dziedzinie edukacji cyfrowej, aby można było razem reagować na wyzwania i szanse, jakie pojawiły się w związku z pandemią COVID-19. Zakłada także przedstawienie społeczności edukacyjnej i szkoleniowej (nauczycielom i studentom), politykom, środowiskom akademickim i naukowcom na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym ulepszeń, jakie można by wprowadzić. Ma dwa priorytety:

- Wspieranie rozwoju wysoce efektywnego ekosystemu edukacji cyfrowej (działanie 1: Zorganizowany dialog z państwami członkowskimi na temat edukacji cyfrowej i umiejętności cyfrowych; działanie 2: Zalecenie Rady w sprawie kluczowych czynników sprzyjających skuteczności kształcenia i szkolenia cyfrowego; działanie 3: Zalecenie Rady w sprawie podejść uwzględniających kształcenie mieszane na rzecz wysokiej jakości i włączającego szkolnictwa podstawowego i średniego; działanie 4: Europejskie ramy treści na potrzeby edukacji cyfrowej; działanie 5: Łączność i sprzęt cyfrowy na potrzeby kształcenia i szkolenia; działanie 6: Plany transformacji cyfrowej instytucji kształcenia i szkolenia; działanie 7: Wytyczne dla nauczycieli – etyczne wykorzystanie AI i danych w nauczaniu i uczeniu się),
- Poprawa kompetencji i umiejętności cyfrowych potrzebnych w dobie transformacji cyfrowej (działanie 1: Wspólne wytyczne dla nauczycieli i kadry nauczycielskiej w celu wsparcia rozwoju umiejętności cyfrowych oraz zwalczania dezinformacji poprzez kształcenie i

szkolenie; działanie 2: Aktualizacja europejskich ram kompetencji cyfrowych w celu włączenia do nich umiejętności związanych ze sztuczną inteligencją i z danymi; działanie 3: Europejski Certyfikat Umiejętności Cyfrowych (EDSC); działanie 4: Zalecenie Rady w sprawie poprawy oferty kształcenia i szkolenia w zakresie umiejętności cyfrowych; działanie 5: Gromadzenie danych na skalę międzynarodową i unijny cel w zakresie umiejętności cyfrowych uczniów; działanie 6: Staże „Cyfrowe możliwości”; działanie 7: Zwiększenie udziału kobiet w obszarze nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM).

W ramach tego planu Komisja Europejska opublikowała już wytyczne dla nauczycieli dotyczące promowania umiejętności cyfrowych i przeciwdziałania dezinformacji *Guidelines for teachers and educators on tackling disinformation and promoting digital literacy through education and training*. Mają być one stosowane w szkołach podstawowych i średnich w całej Unii Europejskiej. Podręcznik został stworzony przez grupę ekspertów, w której skład weszły osoby zajmujące się edukacją, mediami oraz problematyką społeczeństwa obywatelskiego. Wytyczne mają pomóc nauczycielom w kształtowaniu u uczniów umiejętności krytycznego myślenia oraz dać im niezbędne narzędzia do nauczania identyfikacji fałszywych informacji publikowanych w sieci.

W 2008 r. NATO powołało NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence z siedzibą w Tallinie. Uzyskało ono pełną akredytację NATO i uzyskało status International Military Organisation. NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence jest międzynarodową organizacją wojskową, której misją jest zwiększenie zdolności, współpracy i wymiany informacji między NATO, jego państwami członkowskimi i partnerami w dziedzinie cyberobrony poprzez edukację, badania i rozwój, wyciągnięto wnioski i konsultacje. W 2019 r. NATO przyjęło rozporządzenie, następnie systematycznie aktualizowane, które zawiera pakiet środków i instrumentów do walki z dezinformacją. W 2020 r. w ramach Action Plan Issued to Allies Sekretarz Generalny NATO opublikował Response to Disinformation on COVID-19. Ten dokument miał na celu scalenie różnych instrumentów i programów w zakresie przeciwdziałaniem wrogiej dezinformacji nt. COVID 19. W 2021 r. wydano NATO's Toolbox for Countering Hostile Information Activities. Sojusz przyjął w nim model działań wielotorowych opartych o zasady: „zrozumieć”, „zaangażować się” i „koordynować”.

Strategia NATO zakłada, aby w walce z dezinformacją ściśle współpracować z UE, zwłaszcza w zakresie:

- wzmocnienia odporności na dezinformację poprzez edukację na temat wartości demokratycznych, poprawę standardów wyborczych oraz zintensyfikowanie monitorowania procesów wyborczych;
- doskonalenie edukacji medialnej, m.in. rozwijanie kompetencji w zakresie krytycznego myślenia a w przypadku uczniów szkół średnich i studentów programy nauczania powinny uczyć metod potwierdzania lub obalania prawdziwości informacji twierdzeń pojawiających się w mediach lub Internecie;
- realizowanie polityki medialnej mającej na celu wzmocnienie zaufania do mediów, w tym lepsze finansowanie i wsparcie niezależności mediów oraz dziennikarstwa śledczego czy fact-checkingu;
- asertywna polityka wobec właścicieli mediów społecznościowych w kontekście identyfikacji użytkowników, zapewniania neutralności i różnorodność algorytmów, zarządzania wyborem treści i dbania o przejrzystość sposobu reklamowania.

Łotwa

W Łotwie oferowane są programy studiów związane z dezinformacją, zwłaszcza w kontekście kierunków związanych z komunikacją społeczną i medialną czy bezpieczeństwem narodowym. W odpowiedzi na rosnącą rolę dezinformacji w przestrzeni publicznej, niektóre uczelnie w Łotwie zaczęły oferować kursy i programy, które obejmują tematykę związane z rozpoznawaniem, analizowaniem i przeciwdziałaniem dezinformacji. Do instytucji, które realizują tego typu kursy należy m.in. Uniwersytet Łotwy (Latvijas Universitāte), który w ramach swoich programów studiów z zakresu komunikacji i mediów może oferować kursy dotyczące dezinformacji, jej wpływu na społeczeństwo oraz metod przeciwdziałania. Również Ryski Uniwersytet Techniczny (Riga Technical University) ma w ofercie zajęcia związane z bezpieczeństwem cyfrowym. W Łotwie, podobnie jak w innych krajach bałtyckich, temat dezinformacji staje się coraz bardziej obecny w edukacji, zwłaszcza w kontekście mediów, technologii cyfrowych i bezpieczeństwa informacji. W odpowiedzi na rosnące zagrożenia związane z dezinformacją, niektóre szkoły średnie zaczęły wprowadzać do swojego programu nauczania elementy dotyczące rozpoznawania fałszywych informacji oraz krytycznego myślenia.

Warto jednak podkreślić, że choć przeciwdziałanie dezinformacji nie funkcjonuje jeszcze jako oddzielny przedmiot na poziomie szkół średnich, to w ramach przedmiotów takich jak język łotewski, literatura, media czy edukacja obywatelska uczniowie są stopniowo wprowadzani w zagadnienia związane z analizowaniem źródeł informacji, sprawdzaniem faktów i rozumieniem mechanizmów dezinformacji. W szczególności w szkołach średnich nacisk kładziony jest na rozwój kompetencji medialnych, które obejmują takie umiejętności jak: analiza i weryfikacja źródeł informacji (uczniowie uczą się, jak rozpoznać wiarygodne informacje i jak unikać manipulacji w mediach); krytyczne myślenie; kształtowanie umiejętności oceny informacji z różnych źródeł oraz umiejętności rozpoznawania dezinformacyjnych narracji; edukacja cyfrowa, czyli programy dotyczące bezpieczeństwa w Internecie i rozpoznawania fake newsów oraz analizowania wpływu mediów społecznościowych.

Dodatkowo, w ramach rozmaitych inicjatyw rządowych czy organizacji pozarządowych, prowadzone są różne kampanie edukacyjne, które mają na celu podniesienie świadomości na temat dezinformacji. Takie działania obejmują warsztaty, szkolenia oraz projekty edukacyjne, które trafiają także do uczniów szkół średnich czy studentów.

Warto podkreślić, iż edukacja dot. dezinformacji jest na Łotwie istotna, ponieważ zgodnie z obowiązującym tam prawem rozpowszechnianie fałszywych informacji jest klasyfikowane jako akt chuligaństwa, jeżeli spowodowało rażące zakłócenie porządku publicznego, zakłócenie spokoju osób lub pracy instytucji państwowych, organizacji czy przedsiębiorstw. Dezinformacja jest definiowana w tym przypadku jako celowe rozpowszechnianie fałszywych komunikatów zarówno w społeczeństwie, jak i w przestrzeni cyfrowej.

Litwa

Na Litwie w 2015 r. powołano do życia Krajowe Centrum Cyberbezpieczeństwa (National Cybersecurity Centre). Dodatkowo w 2017 r. znowelizowano ustawę o cyberbezpieczeństwie, m.in. zmierzającą do centralizacji zarządzania bezpieczeństwem informacji oraz integracji monitoringu krajowych sieci łączności elektronicznej. W tym państwie funkcjonują regulacje, które umożliwiają uprawnionym organom państwa czasowe blokowanie serwerów podmiotu wykorzystywanego w cyberataku lub do rozpowszechniania fałszywych wiadomości. Zablokowano m.in. tymczasowo możliwość nadawania rosyjskiej

telewizji na Litwie. Władze litewskie dążą także do zwiększania świadomości społecznej na temat zagrożeń. Ważną rolę odgrywają także organizacje pozarządowe czy społeczne oraz oddolne inicjatywy, takie jak np. powstały w 2014 r. „ruch elfów”. Grupa ta, składająca się dziś z kilku tysięcy osób, zajmuje się demaskowaniem fałszywych kont internetowych, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się fałszywych informacji.

Na Litwie od lat rozwija się oferta edukacyjna związana z walką z dezinformacją, szczególnie dotyczy to kierunków studiów związanych z dziennikarstwem, mass mediami, bezpieczeństwem oraz technologiami informacyjnymi. Przedmioty z tego zakresu oferuje m.in. Uniwersytet Wileński (Vilniaus Universitetas) w ramach programów kształcenia z zakresu bezpieczeństwa informacyjnego czy komunikowania międzynarodowego, które obejmują zagadnienia związane z cyberbezpieczeństwem, dezinformacją, wpływem mediów na społeczeństwo. Poza tym Uniwersytet Techniczny w Kownie (Kaunas University of Technology) ma w ofercie przedmioty, na których oferuje kursy związane z bezpieczeństwem cyfrowym. W Akademii Wojskowej Litwy (Lithuanian Military Academy), w ramach różnych programów studiów związanych z bezpieczeństwem narodowym i międzynarodowym, są oferowane przedmioty dotyczące zagadnień związanych z dezinformacją i wojną informacyjną.

Warto zaznaczyć, że w Litwie rośnie również liczba kursów podyplomowych oraz szkoleń specjalistycznych związanych z mediami cyfrowymi i dezinformacją, organizowanych przez różne instytucje edukacyjne i organizacje pozarządowe. W szkołach średnich w ramach programu nauczania uczniowie zdobywają wiedzę o zagrożeniach związanych z dezinformacją i fake newsami. Kluczowe elementy edukacji to: edukacja medialna (uczniowie uczą się, jak oceniać wiarygodność źródeł informacji oraz jak rozpoznawać manipulacje w mediach. Zajęcia dotyczące mediów i technologii cyfrowych obejmują również naukę o tym, jak różne platformy internetowe mogą być wykorzystywane do szerzenia fałszywych informacji) oraz bezpieczeństwo cyfrowe (tematyka związana z bezpieczeństwem w internecie, w tym rozpoznawanie oszustw online oraz ochrona prywatności).

Na Litwie ochrona dzieci i młodzieży przed fake news jest częścią szerokiej strategii edukacyjnej, która ma na celu rozwój kompetencji medialnych, krytycznego myślenia oraz umiejętności bezpiecznego korzystania z internetu. Litwa zwraca dużą uwagę na temat dezinformacji, szczególnie w kontekście młodszych pokoleń, które mogą być szczególnie podatne na wpływ fałszywych informacji. W Litwie realizowane są różne projekty edukacyjne oraz warsztaty dla dzieci i młodzieży, które mają na celu podniesienie ich świadomości na temat dezinformacji. Często organizowane są one przez szkoły, organizacje pozarządowe oraz

instytucje rządowe. Celem tych inicjatyw jest uczenie dzieci, jak skutecznie weryfikować informacje, pokazanie, jak można rozpoznać dezinformację, zarówno w tradycyjnych mediach, jak i w internecie, w tym na platformach społecznościowych. Do tego dochodzi kooperacja z organizacjami pozarządowymi i instytucjami rządowymi. Rząd Litwy oraz organizacje pozarządowe prowadzą kampanie edukacyjne, które mają na celu podniesienie świadomości na temat dezinformacji (weryfikowanie informacji w celu dostarczenia dzieciom narzędzi do rozpoznawania fałszywych wiadomości; kampanie informacyjne skierowane do młodzieży i nauczycieli, które pomagają im rozpoznać i walczyć z dezinformacją w różnych formach; szkolenia dla nauczycieli – nauczyciele są szkoleni w zakresie edukacji cyfrowej i medialnej, aby mogli przekazywać młodzieży wiedzę o zagrożeniach związanych z fake news).

Estonia

Estonia, jako jedno z pierwszych państw, które skutecznie rozwinęły strategie obrony przed cyberzagrożeniami i dezinformacją, dostrzega znaczenie edukacji w tej dziedzinie. Dzięki temu uczelnie i organizacje oferują różnorodne programy, które pomagają specjalistom lepiej rozumieć i przeciwdziałać dezinformacyjnym zagrożeniom. Estonia, będąc jednym z liderów w dziedzinie cyfryzacji i cyberbezpieczeństwa, stawia na edukację dotyczącą dezinformacji, szczególnie w obliczu rosnącego zagrożenia ze strony kampanii dezinformacyjnych. W 2017 roku Estonia przyjęła The National Security Concept, która zaktualizowała cele, zasady i strategie polityki bezpieczeństwa narodowego. W dokumencie zaliczono komunikację strategiczną do jednego z sześciu szerokich obszarów rozwoju obronności państwa, definiując ją jako planowanie działań politycznych, gospodarczych i obronnych państwa, przygotowywanie na ich podstawie kompleksowej polityki informacyjnej i przekazywanie jej do społeczeństwa.

W Estonii oferowane są studia, które obejmują tematykę dezinformacji, zwłaszcza w kontekście komunikacji społecznej, mass mediów, bezpieczeństwa narodowego czy technologii cyfrowych. Na przykład Uniwersytet w Tartu (University of Tartu) jest jednym z wiodących uniwersytetów w Estonii, oferującym programy związane z naukami społecznymi, komunikacją i mediami. W ramach tych programów studenci mogą uczyć się o dezinformacji, jej wpływie na społeczeństwo, a także o metodach wykrywania i walki z nią. Uniwersytet prowadzi m.in. studia magisterskie: Disinformation and Societal Resilience. Program studiów przeznaczony jest dla profesjonalistów, którzy rozpoznają manipulacje informacjami w

kontekście globalnym, pracują w sektorze komunikacji strategicznej, zajmują się zarządzaniem ryzykiem w organizacjach. Program łączy wiedzę teoretyczną z praktycznym podejściem i koncentruje się na problemach dezinformacji. Innym przykładem jest Tallinna Ülikool (Uniwersytet w Tallinie), który oferuje studia z zakresu komunikowania, AI, technologii społeczeństwa informacyjnego, praw człowieka w cyfrowym społeczeństwie, które obejmują zagadnienia związane z dezinformacją, propagandą i analizą mediów. Uczelnia ta jest aktywna w kwestii edukacji na temat bezpieczeństwa cyfrowego, rozpoznawania fake newsów i weryfikacji informacji.

W Estonii organizowane są również kursy i programy podyplomowe, które koncentrują się na dezinformacji i wojnie informacyjnej. Są one prowadzone przez uczelnie, organizacje rządowe i instytucje zajmujące się bezpieczeństwem narodowym.

Dezinformacja nie jest osobnym przedmiotem w szkołach, ale uczniowie w Estonii są edukowani w zakresie rozpoznawania fałszywych informacji i krytycznego myślenia w ramach różnych przedmiotów. Kluczowe aspekty tej edukacji obejmują: edukację medialną i cyfrową, krytyczne myślenie, bezpieczeństwo w internecie. W Estonii organizowane są różne inicjatywy edukacyjne, takie jak warsztaty, kursy online i projekty, które mają na celu uświadamianie uczniów na temat dezinformacji. Należy do nich m.in. współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami rządowymi zajmującymi się bezpieczeństwem cyfrowym i edukacją medialną.

Projekty współpracy: Estońskie organizacje pozarządowe oraz instytucje rządowe współpracują z placówkami edukacyjnymi w celu przeprowadzania kampanii edukacyjnych na temat dezinformacji. Przykładem jest współpraca z organizacjami zajmującymi się bezpieczeństwem cyfrowym, które oferują szkolenia dla uczniów i nauczycieli.

Programy edukacyjne oparte na praktyce: Uczniowie biorą udział w interaktywnych projektach, które pomagają im lepiej zrozumieć mechanizmy rozprzestrzeniania dezinformacji w sieci. Dzięki tym inicjatywom młodzież zdobywa praktyczne umiejętności związane z weryfikowaniem informacji i identyfikowaniem fałszywych wiadomości. Wsparcie dla szkół w tej dziedzinie jest również zapewniane przez Estonian Information System Authority i inne organy zajmujące się bezpieczeństwem cyfrowym.

Polska

W Polsce edukacja dzieci i młodzieży w zakresie dezinformacji odbywa się na szczeblu przedszkolnym, szkolnym oraz na uczelniach oraz w ramach różnych inicjatyw edukacyjnych.

Najmłodsze dzieci mają kontakt z edukacją w zakresie dezinformacji i bezpieczeństwa cyfrowego już w przedszkolach. Realizowane są zajęcia dot. tego, jak chronić dziecko przed dezinformacją, jak nauczyć dzieci, w jaki sposób rozpoznawać fałszywe wiadomości i chronić je przed negatywnymi skutkami.

W polskim systemie edukacyjnym tematyka związana z dezinformacją, mediami oraz krytycznym myśleniem pojawia się w szkołach ramach kilku przedmiotów, m.in.: język polski (na lekcjach tego przedmiotu uczniowie uczą się analizować teksty, co obejmuje również rozpoznawanie technik manipulacyjnych w mediach), informatyka (w ramach nauki obsługi komputerów oraz korzystania z internetu uczniowie dowiadują się, jak rozpoznawać wiarygodne źródła informacji, jak dbać o prywatność w sieci i jak unikać zagrożeń związanych z dezinformacją). Tematyka ta jest także poruszana na innych przedmiotach z zakresu kształcenia o społeczeństwie, obywatelskiego czy lekcjach wychowawczych.

Dla uczniów szkół średnich jest skierowany projekt #FakeHunter – Edu, którego celem jest uświadomienie zagrożeń związanych z dezinformacją, walka z fake newsami, nauczanie młodzieży weryfikacji treści publikowanych w internecie i utrwalenie bezpiecznych zachowań. W ramach tego projektu serwis #FakeHunter przygotował szkolenia wideo z zakresu przeciwdziałania dezinformacji, które nauczyciele wykorzystali podczas zajęć szkolnych z uczniami. Treści w nich zawarte obejmują: jak rozpoznać fake newsa, na czym polega zjawisko dezinformacji, jaka jest rola mediów społecznościowych w szerzeniu fałszywych treści i dajemy wskazówki, jak mądrze i świadomie poruszać się w wirtualnej rzeczywistości. Oprócz szkoleń wideo, wszystkie szkoły ponadpodstawowe otrzymały także zestaw ćwiczeń i scenariusz lekcji. Projekt realizowany jest przez: Polską Agencję Prasową, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Centrum GovTech Polska oraz Instytut Badań Edukacyjnych. Szereg inicjatyw w tym zakresie realizują i promują Kuratoria Oświaty (m.in. Kielce - Bezpłatny webinar dla nauczycieli i rodziców dotyczący cyberzagrożeń „#MEDIACHALLENGE: młode pokolenie a wyzwania infosfery”; Szczecin - Bezpłatne szkolenia dla nauczycieli, w ramach projektu „Lekcja: Enter”). Również Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli prowadzą zajęcia dla nauczycieli, np. Nie daj się dezinformacji - czyli jak uczyć krytycznego czytania tekstów medialnych. Ministerstwo Edukacji i Nauki upowszechnia np. materiały informacyjne pt. Rola

współpracy w zwalczaniu dezinformacji. Jest to cykl edukacyjny dotyczący tematyki fake newsów, dezinformacji i manipulacji w mediach. Dotyczy m.in. roli edukacji medialnej w kształtowaniu świadomości odbiorców oraz wspólnych działaniach instytucji prowadzących tego typu działalność.

W Polsce oferowane są studia, które obejmują tematykę dezinformacji, zwłaszcza w kontekście komunikacji społecznej, mass mediów, bezpieczeństwa narodowego, międzynarodowego, politologii czy technologii cyfrowych. Dodatkowo Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie oferuje studia podyplomowe w zakresie *Digital Media, Fact-checking and Disinformation*. Mają one kształcić specjalistów, którzy nie tylko będą posiadać interdyscyplinarną wiedzę na temat mediów cyfrowych, dezinformacji i fact-checkingu, ale także będą specjalistami potrafiącymi zastosować tę wiedzę w praktyce, w ramach swojej działalności zawodowej i społecznej. Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu kształci na studiach podyplomowych na kierunku *Analiza Behawioralna i Wykrywanie Kłamstwa*, gdzie studentom wskazuje się praktyczne problemy wynikające z dezinformacji i analizy danych w Internecie; uczy się treningu praktycznych umiejętności tworzących merytoryczny warsztat analityka behawioralnego (analiza behawioralna, typologia zachowań, komunikacja niewerbalna i międzykulturowa, psychopatologia, etyka, ekonomia behawioralna, dezinformacja, ocena szczerości zeznań i detekcja kłamstwa, analiza wiarygodności wypowiedzi oraz technologie behawioralne i sztuczna inteligencja). Uniwersytet w Białymstoku oferuje studentom zajęcia pt. Historia prowadzenia operacji dezinformacyjnych i inspiracyjnych, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie pt. Dezinformacja i propaganda we współczesnych mediach. Collegium Civitas prowadzi Centrum Badań nad Dezinformacją jest jednostką badawczo-dydaktyczną, analityczno-doradczą oraz edukacyjną, która skupia się na zagrożeniach związanych ze zjawiskiem dezinformacji. Do głównych zadań Centrum należą: identyfikowanie, badanie oraz opisywanie narracji i przekazów o charakterze dezinformacyjnym, w szczególności obecnych w mediach (głównie społecznościowych), mogących wpływać na poglądy społeczne i będących zagrożeniem dla bezpieczeństwa i stabilności państw; prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej, mającej na celu budowanie świadomości oraz wiedzy dotyczącej zagrożeń związanych ze zjawiskiem dezinformacji, najczęściej stosowanych metod i środków przekazu treści o takim charakterze; tworzenie strategii przeciwdziałania dezinformacji oraz metod zwalczania jej wpływów w różnych dziedzinach życia. Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej (SWPS) w Warszawie prowadziła webinaria z cyklu „Jak, czego i po co uczyć o dezinformacji?” na temat tzw.

dezinformacji codzienności – czyli o zjawisku o pozornie mniejszej wadze, które jednak wyraźnie szkodzi, pogłębia konflikty społeczne i burzy społeczne zaufanie. SWPS prowadzi także warsztaty dziennikarskie „Walka z dezinformacją. Technologie, narzędzia, kompetencje”. Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie prowadził warsztaty poświęcone walce z dezinformacją i propagandą „Dezinformacja: diagnoza i przeciwdziałanie”. Podczas warsztatów uczestnicy dowiedzieli się o różnych metodach przeciwdziałania dezinformacji, tj.: prebunkingu, czyli psychologicznej szczepionce na dezinformację, fact-checkingu, czyli procesie weryfikacji informacji przez aktywistów, redaktorów i ekspertów, a także wadach i zaletach tworzonego w wielu państwach na świecie kontrowersyjnego ustawodawstwa antyfejkowego, potrzebie wprowadzenia do szkół edukacji medialnej oraz informatycznych narzędziach detekcji dezinformacji.

Ważną rolę w kontekście edukacji z zakresu dezinformacji i cyberbezpieczeństwa odgrywa powołana do życia w 1992 r. Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy (NASK). Od 2005 r. w ramach NASK działa Polskie Centrum Programu „Safer Internet” powołane w ramach programu zainicjowanego przez Komisję Europejską. Polskie Centrum tworzą NASK oraz Fundacja Dzieci Niczyje. Ma on na celu promocję bezpiecznego korzystania z nowych technologii i Internetu wśród dzieci i młodzieży oraz działanie na rzecz zwalczania nielegalnych treści i spamu w Internecie. Do programu włączona została problematyka związana z zagrożeniami wynikającymi z użytkowania telefonów komórkowych, gier on-line, wymianą plików P2P i innymi formami komunikacji on-line w czasie rzeczywistym (czaty i komunikatory). Polskie Centrum Programu „Safer Internet” podejmuje szereg kompleksowych działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży korzystających z Internetu i nowych technologii. NASK oferuje szereg szkoleń i materiałów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży, rodziców, opiekunów, nauczycieli czy wykładowców.

Rekomendacje dla instytucji i urzędów państwowych oraz samorządowych:

1. Współpraca i konsultacje pomiędzy państwami bałtyckimi dotyczące programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie walki z dezinformacją z uwzględnieniem specyfiki społecznej, narodowej i geopolitycznej każdego z państw.
2. Intensyfikacja współpracy dotyczącej programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie walki z dezinformacją pomiędzy właściwymi ministerstwami, uczelniami, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi.

3. Synchronizacja programów edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży z różnych grup wiekowych.
4. Wsparcie ze strony funduszy publicznych i międzynarodowych dla tworzenia nowoczesnych narzędzi do edukacji w zakresie walki z dezinformacją, np. aplikacji telefonicznych.
5. Wprowadzenie obowiązkowych treści z zakresu walki z dezinformacją do programów kształcenia i studiów dla szkół średnich i szkół wyższych.
6. Zwiększenie liczby szkoleń dla nauczycieli i wykładowców z zakresu walki z dezinformacją.
7. Wspieranie i szkolenie rodziców oraz opiekunów w zakresie walki z dezinformacją.
8. Oferowanie nauczycielom i wykładowcom łatwo dostępnych materiałów (przede wszystkim cyfrowych) do natychmiastowego wykorzystania w nauczaniu z zakresu dezinformacji.
9. Większe wykorzystanie w kontekście edukacji z zakresu dezinformacji najpopularniejszych wśród dzieci i młodzieży platform oraz portali społecznościowych.
10. Zachęcanie koncernów medialnych do podejmowania działań mających na celu wyposażenie młodych ludzi w umiejętności krytycznej analizy źródeł, niezbędnej do poruszania się po cyfrowym świecie.

Rekomendacje dla szkół i uczelni:

1. Przekazywanie uczniom i studentom informacji, czym jest dezinformacja i fake news.
2. Przekazywanie uczniom i studentom informacji na temat mechanizmów działania dezinformacji.
3. Przekazywanie uczniom i studentom informacji, dlaczego dezinformacja jest zagrożeniem.
4. Przekazywanie uczniom i studentom informacji, jak przeciwdziałać dezinformacji.
5. Przekazywanie uczniom i studentom informacji na temat odpowiedzialnego korzystania z mediów tradycyjnych, internetu i portali społecznościowych.
6. Uczucie dzieci i młodzieży krytycznego myślenia.
7. Zapoznanie nauczycieli i wykładowców z programami edukacyjnymi w zakresie walki z dezinformacją w Polsce i zagranicą.